

**ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส
ของประชาชนในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี**
**Knowledge and Prevention Behaviors to the Leptospirosis
of the People in Repetitious Flood Areas in Warinchamrab District,
Ubonratchatani Province**

วรารัตน์ สัจจะลี¹
นุสรรา ทุไธสง²
สุพิชฌาย์ ประทุมวาปี³
จิรวุฒิ กุจะพันธ์⁴
วิลาศ คำแพงศรี⁵
แสงจ้อย อินทจักร⁶

บทคัดย่อ

โรคเลปโตสไปโรซิส เป็นโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน ที่จัดเป็นปัญหาสำคัญทางด้านสาธารณสุขของประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ พฤติกรรมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 164 คน วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Chi-square และ Fisher exact test

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส อยู่ในระดับดี ร้อยละ 44.5 และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.5 และพบว่าความรู้เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสในครอบครัว การได้รับข้อมูลข่าวสาร และแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

ดังนั้น ควรเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวและช่องทางสื่อต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสทั้งระยะก่อนน้ำท่วมและหลังน้ำท่วม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการป้องกันตนเองมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ความรู้ พฤติกรรมการป้องกัน โรคเลปโตสไปโรซิส พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก

Abstract

Leptospirosis is an infectious disease that can be transmitted from animals to humans. The disease has been considered as a major public health problem in Thailand. The objectives of the research were to study the knowledge, behaviors and factors that are correlated with prevention

¹⁻³ วิทยาลัยแพทยศาสตร์และการสาธารณสุข มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

⁴ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁵ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

⁶ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

behavior to the Leptospirosis of the people in repetitious flood areas in Warinchamrab District, Ubonratchatani Province. This study was performed as a Cross-sectional study. Data were collected using a questionnaire with total of 164 samples. The factors that correlations to the prevention behaviors were analyzed by using Chi-Square and Fisher exact test.

The study found that the overall knowledge on the Leptospirosis was in good level with 44.5 percent and the prevention behavior to the Leptospirosis was in medium level with 69.5 percent. In addition, the study found that knowledge on the Leptospirosis, illness of family members caused by Leptospirosis, information about the disease and water supply were correlated with prevention behavior to the Leptospirosis as statistically significant ($p < 0.001$).

Therefore, the study would suggest to focus on changing behaviors and providing necessary information and guidelines for protection of Leptospirosis in advance and after the flood to encourage public awareness of self-protection.

Keywords : Knowledge, Prevention behaviors, Leptospirosis, Repetitious Flood Areas

บทนำ

โรคเลปโตสไปโรซิสหรือโรคฉี่หนู เป็นโรคติดต่อที่สำคัญโรคหนึ่งของประเทศไทย เป็นโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน เกิดจากเชื้อเลปโตสไปรา (*Leptospira*) มักมีการระบาดในช่วงฤดูฝน ของทุกปี เนื่องจากช่วงดังกล่าวมีน้ำท่วมขัง ซึ่งมีรายงานพบผู้ป่วยทั่วทุกภาคของประเทศ แต่พบมากที่สุดใภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ บางพื้นที่เมื่อเกิดอุทกภัยมักมีรายงานผู้ป่วยเพิ่มสูงขึ้น โดยทั่วไปพบผู้ป่วยปีละ 3,000-5,000 ราย (สำนักโรคระบาดวิทยา, 2557)

จากรายงานการเฝ้าระวังโรคติดต่อ สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่าในช่วงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 ถึง 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 พบผู้ป่วยโรคเลปโตสไปโรซิส จำนวนทั้งสิ้น 861 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 1.36 ต่อประชากรแสนคนต่อปีและอัตราตาย 0.01 ต่อประชากรแสนคนต่อปี พบผู้ป่วยเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นช่วงวัยทำงาน อาชีพส่วนใหญ่ที่พบเป็นเกษตรกรร้อยละ 54.2 (สำนักโรคระบาดวิทยา, 2557) และในปี พ.ศ. 2557 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราป่วยของโรคเลปโตสไปโรซิสเท่ากับ 2.12 ต่อประชากรแสนคนต่อปี พบมากในกลุ่มอายุ 35-44 ปี จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ป่วยที่เสียชีวิตด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสของสำนักโรคระบาดวิทยา ใน ปี พ.ศ. 2554 พบว่า จำนวนผู้เสียชีวิตมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูฝน ในเดือนกันยายน มีผู้ป่วยเสียชีวิตจำนวน 4 ราย และในเดือนตุลาคมมีผู้ป่วยเสียชีวิตจำนวน 6 ราย และผู้ป่วยที่เสียชีวิตทุกรายมีประวัติเสี่ยงต่อการเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส ได้แก่ หาปลาขณะน้ำท่วม 5 ราย

มีการเลี้ยงสัตว์ที่บ้านขณะน้ำท่วม 3 ราย เกี่ยวข้าวขณะน้ำท่วม 2 ราย และชนของหนิน้ำ 1 ราย (สำนักโรคระบาดวิทยา, 2554) จากรายงานโรคระบาดวิทยาของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2556 ถึง 11 กรกฎาคม พ.ศ.2556 ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคเลปโตสไปโรซิสรวมทั้งสิ้น 37 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 2.04 ต่อประชากรแสนคนต่อปี พบมากที่สุดในกลุ่มอายุ 55-64 ปี ที่ผ่านมาพบว่า จังหวัดอุบลราชธานี ในเขตพื้นที่ลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมูล มักประสบปัญหาน้ำท่วมบ่อยครั้งในช่วงฤดูฝน ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี และอำเภอวารินชำราบ เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับฝั่งแม่น้ำมูล เมื่อถึงช่วงฤดูฝน ระดับน้ำมูลเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลต่อชุมชนลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมูลเกิดน้ำท่วมขัง ซึ่งลักษณะที่มีน้ำท่วมขังเป็นแหล่งที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตและสะสมของเชื้อเลปโตสไปราและโรคเลปโตสไปโรซิสจัดเป็นหนึ่งในโรคภัยที่มากับน้ำท่วม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนเป็นอย่างมาก

จากสถิติการระบาดของโรคเลปโตสไปโรซิส ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสส่วนใหญ่ จะมีประวัติการสัมผัสกับน้ำท่วมขัง และผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน ซึ่งเป็นวัยที่ต้องทำอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว และนอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสในปัจจุบัน มักมีอาการรุนแรงและมีอัตราตายสูง เนื่องจากผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับโรคดังกล่าวจึงไม่รู้ว่าเป็นตัวเองป่วยและมักจะมาพบแพทย์เมื่อมีอาการรุนแรงแล้ว ทำให้ไม่ได้รับการรักษาใน โรงพยาบาลหรือไม่ได้รับการส่งต่ออย่างทันท่วงที ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่าง จากสูตรการประมาณค่าสัดส่วนประชากร กรณีทราบจำนวนประชากร (อรุณ จิรวัดน์กุล, 2553) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 164 คน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสของสมาชิกในครอบครัว การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส แหล่งที่พักอาศัยช่วงน้ำท่วมขัง แหล่งน้ำอุปโภคบริโภค และระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส ส่วนตัวแปรตาม คือ ระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส โดยผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยการ Try out และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการวิเคราะห์ได้ค่า Reliability ของคำถามในด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสเท่ากับ 0.61 และด้านพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส เท่ากับ 0.86 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนสิงหาคม-เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส โดยใช้สถิติ Chi-square และ Fisher exact test วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS version 16

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็นเพศหญิงร้อยละ 55.5 มีอายุอยู่ในช่วง 46-59 ปีร้อยละ 46.3 เคยมีบุคคลในครอบครัวป่วยด้วยโรคเลปโตสไปโรซิส ร้อยละ 3.0 เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส ร้อยละ 67.7 โดยแหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุดคือ จากเจ้าหน้าที่เทศบาลวารินชำราบร้อยละ 93.6 แหล่งที่พักอาศัยช่วงน้ำท่วมขัง คือ บ้านหลังเดิมที่น้ำท่วม ร้อยละ 52.4 และแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค คือ น้ำประปา ร้อยละ 65.8

ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิสอยู่ในระดับดี

ร้อยละ 44.5 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ประชาชนมีความรู้ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดโรค คือ การชำระล้างร่างกายด้วยน้ำสะอาดและสบู่ทันที หลังการลุยน้ำ ย่ำโคลน จะช่วยลดโอกาสการติดเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสได้ ร้อยละ 97.0 รองลงมา คือ รู้ว่าเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิส มักอยู่ในแหล่งน้ำ ลำคลอง โคลนและดินที่ขึ้นแฉะ ร้อยละ 95.1 และรู้ว่าการสวมถุงมือ รองเท้าบูท สามารถป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสได้ ร้อยละ 94.5 ส่วนความรู้ที่ประชาชนยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง คือ ความรู้เกี่ยวกับการติดต่อของโรค คือ เชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสสามารถเข้าสู่ร่างกายโดยการกินอาหาร น้ำหรือการหายใจ กลุ่มตัวอย่างตอบผิดร้อยละ 66.5 และเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสสามารถไชเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนังปกติที่ชุ่มน้ำได้ ตอบผิดร้อยละ 43.9

ด้านพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.5 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสที่ถูกต้อง คือ การรับประทานอาหารค้ำคืนโดยอุ่นให้ร้อนก่อน ร้อยละ 82.9 รองลงมาคือรับประทานผักสดและผลไม้ที่ล้างสะอาด ร้อยละ 79.3 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังดื่มน้ำหรือรับประทานอาหารจากภาชนะที่มีฝาปิด ร้อยละ 78.2 ส่วนพฤติกรรมที่ประชาชนยังปฏิบัติไม่ถูกต้อง คือการหลีกเลี่ยงลงแช่น้ำ ย่ำโคลนด้วยเท้าเปล่า ปฏิบัติเป็นประจำ เพียงร้อยละ 54.3

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส ($p = 0.001$) ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสในครอบครัว การได้รับข้อมูลข่าวสาร และแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส อยู่ในระดับดี ร้อยละ 44.5 โดยกลุ่มตัวอย่างรู้ว่าการชำระล้างร่างกายด้วยน้ำสะอาดและสบู่ทันที หลังการลุยน้ำ ย่ำโคลน ช่วยลดโอกาสติดเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสได้ ร้อยละ 97.0 และการสวมถุงมือ รองเท้าบูทสามารถป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสได้ ร้อยละ 94.5 การที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ดีในเรื่องดังกล่าว เนื่องจาก ได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งบริการใกล้บ้าน ได้แก่ ศูนย์บริการสาธารณสุขแห่งที่ 3 และจากเจ้าหน้าที่เทศบาลวารินชำราบ แต่ยังมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่ขาดความรู้เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส คือ ไม่รู้ว่าเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสสามารถเข้าสู่ร่างกายโดยการกินอาหาร น้ำหรือการหายใจได้ ถึงร้อยละ 66.5 โดยคนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าคนที่ป่วยด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสได้รับเชื้อจากการสัมผัสกับปัสสาวะของหนู จากการย่ำดินโคลนหรือแช่น้ำเมื่อมีบาดแผลเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วเชื้ออาจเข้าสู่ร่างกายโดยการกินอาหารหรือน้ำหรือการหายใจเอาละอองนิเวศเลียสจากของเหลวที่ปนเปื้อนเชื้อเข้าไป ดังนั้น ประชาชนจะต้องเพิ่มความตระหนักในเรื่องของการดื่ม น้ำ และการรับประทานอาหาร ที่สะอาดมีภาชนะปกปิดที่มิดชิดเพื่อป้องกันหนู และสุนัขที่มากับปัสสาวะรดด้วย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ว่า เชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสสามารถไชเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนังปกติที่ชุ่มน้ำได้ มีเพียงร้อยละ 43.9 ซึ่งในหลักความเป็นจริงนอกจากเชื้อจะไชเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนังตามรอยแผลและรอยขีดข่วนแล้ว เชื้อยังสามารถไชเข้าสู่ร่างกาย ผ่านเยื่อของปาก ตา จมูก และผิวหนังปกติที่อ่อนนุ่ม เนื่องจากการแช่น้ำอยู่นานได้ด้วย (สำนักกระบาดวิทยา, 2557) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังเข้าใจผิดว่า เชื้อโรคเลปโตสไปโรซิส เกิดในช่วงฤดูฝนเท่านั้น ถึงร้อยละ 40.2 ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสสามารถเกิดขึ้นได้ทุกฤดู โดยเชื้อจะอาศัยอยู่ในแหล่งน้ำ ลำคลอง โคลนและดินที่ขึ้นแฉะแต่มีพบอุบัติการณ์ของผู้ป่วยสูงสุดในช่วงฤดูฝน เนื่องจากช่วงฤดูฝนช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี เกิดน้ำท่วมหรือฝนตกหนัก ทำให้หนูจำนวนมาก

อพยพหนีน้ำท่วมเข้ามาในนาข้าวหรือในแหล่งน้ำที่ชาวบ้านจับปลาหรือเข้ามาในเมือง จึงเกิดการปนเปื้อนเชื้อโรคในแหล่งน้ำที่ชาวบ้านลงไปทำงานนั่นเอง

พฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส กลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.5 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังมีพฤติกรรมเสี่ยง คือ การหลีกเลี่ยงลงแช่น้ำ ย่ำโคลนด้วยเท้าเปล่า โดยปฏิบัติเป็นประจำ เพียงร้อยละ 54.3 ซึ่งตามหลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง ประชาชนควรหลีกเลี่ยงการแช่น้ำ ย่ำโคลนนานๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีบาดแผล รอยขีดข่วนที่แขน ขา เท้าหรือตามร่างกาย และเมื่อขึ้นจากน้ำแล้ว ต้องรีบอาบน้ำชำระล้างร่างกายให้สะอาด ซับให้แห้งโดยเร็วที่สุดและควรสวมอุปกรณ์ป้องกันตนเอง เช่น รองเท้าบูท ถุงมือยาง รองเท้ายาง ที่เหมาะสม หากต้องลุยน้ำย่ำโคลนหรือเดินบนพื้นที่ชื้นแฉะ โดยเฉพาะถ้ามีบาดแผลควรระมัดระวังเป็นพิเศษ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส พบว่า ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส เนื่องจากครอบครัวที่เคยมีผู้ป่วย อาจเคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันโรคจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและได้อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วย จึงอาจมีความตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น จึงอาจส่งผลไปสู่การมีพฤติกรรมการป้องกันที่ดีตามมาด้วย เมื่อเทียบกับครอบครัวที่ไม่เคยมีผู้ป่วยเลยและอีกปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส พบว่า แหล่งที่ประชาชน ได้รับข้อมูลมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่เทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วัฒนพาร รักวิชา (2557) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส (โรคฉี่หนู) ของประชาชนอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า แหล่งความรู้เกี่ยวกับโรค ความถี่ในการได้รับความรู้ ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดโรค และความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส จากการศึกษาพบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.001$) สอดคล้องกับผลการการศึกษาของ กานดา พาจรทิศ (2551) ได้ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ของเกษตรกรชุมชนดงมะตะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า ความรู้เรื่องโรคเลปโตสไปโรซิสและพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งความรู้ คือ ความสามารถของบุคคลในการจดจำเรื่องราวหรือข้อเท็จจริงต่างๆที่บุคคลได้จากกระบวนการต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆรวมทั้งนับเป็นขั้นแรกของการเกิดพฤติกรรม ซึ่งการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมปฏิบัติตัวเพื่อการป้องกันโรคหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์หรือผลดีของการปฏิบัตินั้น และการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 นี้จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 จากการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ยังมีความรู้ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับ การติดต่อของเชื้อ ไม่ว่าจะเป็นช่องทางในการเข้าสู่ร่างกายหรือการสัมผัสปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อโดยไม่ป้องกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถป้องกันได้ด้วยตนเอง หากประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ดังนั้นจึงควรเน้นให้ความรู้เรื่องดังกล่าวกับประชาชนในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากมากขึ้นเพราะถ้าประชาชนมีการรับรู้ที่ดีในการป้องกันโรค ก็จะส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสที่ถูกต้อง

1.2 ควรเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และควรมีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน ให้กับประชาชนในการปฏิบัติ ทั้งระยะก่อนน้ำท่วมและระยะหลังน้ำท่วมเพื่อการป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาทัศนคติและการสนับสนุนทางสังคมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชน จะทำให้ได้ข้อมูลที่จะใช้สนับสนุนการกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงทดลอง เกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส เพื่อพัฒนาวิธีการหรือรูปแบบในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กานดา พاجرทิศ. (2551) **ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสของเกษตรกรชุมชนดงมะตะ**
อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน).
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่;
- กลุ่มงานควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี.(2556). **รายงานสถานการณ์โรคเฝ้าระวังทางระบาด**
วิทยา
- ชนะชัย มาตย์คำมี. (2553).**ความรู้และความตระหนักในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชน อำเภอ**
กมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- ปรียา อินทะนิล.(2552). **พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสของเกษตรกร อำเภอเวียงป่าเป้า**
จังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน). เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วัฒนาพร รักวิชา และปัดพงษ์ เกษสมบุรณ์. (2557).**พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส (โรคฉี่หนู)**
ของประชาชนอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำพู (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
พัฒนาสุขภาพชุมชน). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น;
- สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2557) **รายงานโรคในระบบเฝ้าระวัง 506.**
- สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.(2554).**รายงานการเฝ้าระวังโรคเลปโตสไปโรซิส**
- อรุณ จีรวัฒน์กุล.(2552). **สถิติทางวิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์;